

Møde i Nationalparkrådet 31. oktober 2012

REFERAT – endeligt

udsendt 16. november 2012

Mødetid:	Onsdag den 31. oktober 2012 kl. 17.30 - 20.30.
Mødested:	Restaurant Vadehavet, Hjemsted Oldtidspark, Hjemstedvej 60, 6780 Skærbæk
Deltagere:	Medlemmer af Nationalparkrådet for Nationalpark Vadehavet, Sekretariatsleder Thomas Holst Christensen og sekretær Alette Houman Dyhrfjeld, praktikant Hans Henning Hollænder
Mødeleder:	Mette Guldborg, Formand for Nationalparkrådet
Referent:	Alette Houman Dyhrfjeld

Mødeliste:

Danmarks Fiskeriforening	Oluf Stenrøjl	
Dansk Botanisk Forening	Søren Vinding	
Destination Sydvestjylland	Poul Therkelsen	
DMU	Karsten Laursen	
Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjeneste	Søren Malle	Afbud
GEUS	Jens Morten Hansen	Afbud
LAG	Hans Marten Smidt	Afbud
LAG Fiskeri	Preben Friis-Hauge	
Lokalarkiverne	Birgitte Thomsen	
Marsken omkring Sneum Å	Randi Kragh Hansen	
Museerne i Vadehavsområdet	Mette Guldborg	
Region Syddanmark	Susanne Linnet	
Det Rådgivende Udvalg for Tøndermarsken	Bo Jessen	
Det Rådgivende Udvalg for Vadehavet	Erling Krog	
Sydvestjysk Udviklingsforum	Winnie Abildgaard	
Vadehavets Bådclubber	Svend Tougaard	
Vadehavets Formidlerforum	Klaus Melbye	
Vadehavskunsterne	Else-Pia Martinsen Erz	
Skallingen, Ho og Oksbøl	Anne Marie Slaikjær	
Varde Ådal	Ole Andresen	
Marbækområdet	Claus Løth	
Fanø	Ole Mouritzen	Afbud
	Karen Boel Madsen	
Ribe Marsken	Kent Rygaard	
	Søren Mosegaard Sørensen	
Mandø	Claus Christensen	Afbud
Rømø	Jan Gravesen	
	Søren Laursen	
Tøndermarsken	Bodil Marie Arbjerg Lundby	
	Peter Sönnichsen	Afbud

Dagsorden pkt.:	1. Velkomst og godkendelse af dagsorden
Referat:	<p>Mette Guldborg bød velkommen og forklarede baggrunden for, at dagsordenen havde vægt på orienterende punkter:</p> <ul style="list-style-type: none">• Dagsordenens punkt 4 var medtaget, da det var et ønske fra mødet i Rådet den 29. august.• Punkt 5 var medtaget for at give Rådets bestyrelsesrepræsentanter en fornemmelse af Rådets holdninger til en evt. dansk tilslutning til verdensnaturarvsudpegningen, når dette emne skal diskuteres i Bestyrelsen den 7. november.• punkt 6 var et oplæg til punkt 7 omhandlende budget for 2013-14.
Dagsorden pkt.:	2. Meddelelser - orienteringspunkt
Referat:	<p>Meddelelser fra formanden, Rådets medlemmer og sekretariatet:</p> <ul style="list-style-type: none">• Nyt fra Bestyrelsen v. Svend Tougaard Svend orienterede om, at der var stor anerkendelse af arbejdet i Rådet og at man fra Bestyrelsens side så frem til en tilbagemelding på udkast til budget fra Rådets side.• Sekretariatet – herunder praktikanter Hans Henning Hollænder, som deltog i mødet som observatør, er praktikant i Nationalparksekretariatet som led i hans uddannelse som Have- og Parkingeniør på Skovskolen. Hans Henning er ved at indsamle data på klæggrave med henblik på mulige fremtidige indsatser på området. Mary-Anna Wraae Larsen, som har tilknytning til lokalhistorisk arkiv på Rømø, har været i praktik i august/september, og har i denne periode beskrevet huset Tønningaards historie. Mary-Anna starter i job med løntilskud den 5. november og ½ år frem. Den 19. november starter Carsten Boldt, som er journalist, i et 4 ugers praktikforløb, hvor han skal arbejde med formidling – primært i forhold til hjemmesiden.• Kort rapport fra fællesudflugt for Nationalparkråd og Nationalparkbestyrelse til Fanø den 23. september 2012. Thomas Holst fortalte, at på baggrund af mange afbud, valgte man at flytte datoen for udflugten, men der var desværre også mange afbud på denne dato, så der samlet var 22 deltagere fra Bestyrelse, Råd og sekretariat. Dagen blev dog vellykket. Man besøgte

	<p>Sønderho Strandsø, hvor der skal startes et projekt som bl.a. har vundet 250.000 kr. i Friluftsrådets konkurrence om bedste friluftspjækt i NP Vadehavet. Projektet har et samlet budget på 1,8 mill. kr., som er sikret bl.a. gennem et tilskud på 200.000 kr. fra Nationalpark Vadehavet. Herudover besøgte man Sønderho Gamle Fuglekøje, fik frokost på Sønderho Kro, så Sønderho Havn, Æ Kåver og sluttede i Nordby, på Fanø Bryghus, hvor man fik smagsprøver og fik en snak om produktet som muligt vadehavsprodukt.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Preben Friis-Hauge havde følgende meddelelser: <ul style="list-style-type: none"> - Fiskeri LAG vest har givet 285.000 kr. til Sig Fiskeri til forbedret rensning af det vand, der udledes. - Varde kommune har fået 5,4 mio. kr. i tilskud fra Nordea fonden, til at formidle natur og digitalt på stier i Naturpark Vesterhavet. Der er 20 nye temastier. Arealet er på 22.500 hektar. - Udvalget for regional udvikling i Region Syddanmark har indstillet at projektet "Wadden Sea Sculptures" støttes med 2 mio. kr. Det er kommunerne og Kulturregion Vadehavet der har søgt om pengene. En tredjedel af projektet relaterer sig til undervisning og formidling. Ansøger er bedt om at overveje inddragelse af Internationale Vadehavsskole under Det Trilaterale Vadehavssamarbejde og Vadehavets Formidlerforum i en kommende interressentundersøgelse om Vadehavsidentitet. En anden del af projektet er den internationale sammenhæng til andre lande med området svarende til Vadehavet. Preben nævnte samarbejdet med Vadehavet i Sydkorea, som indgår i ministererklæringen fra Den Trilaterale Ministerkonference på Sild i foråret 2010. - På foranledning af spørgsmål fra Susanne Linnet om, hvem der gør en indsats for at koordinere de mange indsatser i Vadehavet svarede Preben Friis-Hauge, at en mulighed kunne være Det Rådgivende Udvalg for Vadehavet, suppleret med lodsejerrepræsentanter.
Dagsorden pkt.:	3. Opsamling på referatet fra det seneste møde i NPR
Referat:	<p>Der er indkommet kommentarer til det endelige referat fra det seneste møde i Nationalparkrådet fra Søren Vinding og Preben Friis-Hauge. På denne baggrund blev den endelige formulering kort drøftet.</p> <p>MG foreslog, at referatet tilrettes i forhold til Søren Vindings indvendinger, som begge går på bilaget.</p> <p>I forhold til kommentarerne fra Preben Friis-Hauge rettes</p>

	<p>det endelige referat, så det klart fremgår, at Preben Friis-Hauge har taget forbehold for referatets ordlyd og ønsket, at den Trilaterale/internationale indsats fremgår af selve referatet og ikke kun nævnes i det vedhæftede bilag.</p>
Dagsorden pkt.:	4. Indlæg om mulige støtteordninger til fremme af græsningsprojekter/miljøvenligt jordbrug
Referat:	<p>Nationalparkrådet har på sit seneste møde bedt om en orientering om støtteordninger, som Nationalpark Vadehavet kan gøre brug af for at fremme græsningsprojekter og andre tiltag indenfor miljøvenligt jordbrug. Konsulent Kresten Skrumsager, som er uddannet agronom og har baggrund i det amtslige og statslige regi, har i dag egen konsulentvirksomhed og var inviteret til at holde et indlæg. Kresten Skrumsager beskrev støtteordninger til fremme af græsningsprojekter/miljøvenligt jordbrug og redegjorde herunder for, hvordan disse kan bringes i spil i forhold til de indsatser, som er beskrevet for Nationalpark Vadehavet i udkast til nationalparkplan Kresten Skrumsagers præsentation er vedhæftet som præsentation 1..</p>
Dagsorden pkt.:	5. Orientering om den danske del af Vadehavet som Verdensnaturarv
Referat:	<p>Sekretariatsleder Thomas Holst Christensen orienterede om status og det videre forløb, i forhold til afklaring af en dansk tilslutning til udpegningen af Vadehavet som Verdensnaturarv. Naturstyrelsen har afholdt orienteringsmøder om sagen i september og oktober. Der har været mellem 8 og 50 fremmødte på møderne, flest på Fanø.</p> <p>På baggrund af Naturstyrelsens præsentation fra informationsmøderne beskrev Thomas den videre proces, som fremgår af bilag 1.</p> <p>Nationalparkbestyrelsen har modtaget en henvendelse fra Miljøminister Ida Auken og skal på bestyrelsesmødet den 7. november beslutte, om man ønsker at underskrive en støtteskrivelse.</p> <p>Rådsmedlemmerne drøftede betydningen af en udpegnings og tilkendegav deres mening. Der var en overvejende positiv indstilling til udpegningen.</p> <p>Mette Guldager og Svend Tougaard lyttede til holdningerne i Rådet og refererer til dem ved det kommende bestyrelsesmøde i november.</p>

Dagsorden pkt.:	6. Orientering om forslag fra Vadehavets Formidlerforum til konkrete samarbejdsprojekter indenfor formidling
Referat:	<ul style="list-style-type: none"> • Klaus Melbye præsenterede forslaget fra Vadehavets Formidlerforum om konkrete samarbejdsprojekter mellem VFF og Nationalpark Vadehavet. Klaus fortalte, at Vadehavets Formidlerforum er et produkt af Nationalparkens pilotprojekt 2004-05, hvor en meget bred kreds af områdets natur- og kulturformidlere samarbejder om fælles projekter med Vadehavet som fællesnævner. VFF har en koordinator ansat med løntilskud fra Friluftsrådet og driftsmidler fra bl.a. puljen til støtte af Grønne Partnerskaber. Organisationen for VFF fremgår bl.a. af vedhæftede præsentation 2, hvor VFFs forslag til fælles projekter også kort er nævnt. <p>Rådet drøftede oplægget fra Vadehavets Formidlerforum. Drøftelserne indgik som grundlag for diskussionen under punkt 7, og da der var tale om et orienteringspunkt refereres der ikke detaljeret fra drøftelserne.</p>
Dagsorden pkt.:	7. Budget 2013-14
	<ul style="list-style-type: none"> • Bestyrelsen for NP Vadehavet har på deres seneste møde drøftet et udkast til budget for Nationalpark Vadehavet for 2013-14. Nationalparkbestyrelsen havde bedt Nationalparkrådet diskutere og kommentere et efterfølgende fremsendt oplæg til budget og pege på enkeltprojekter, der bør prioriteres. Mette Guldborg opfordrede til, at Rådet gennemgik det fremlagte budget målsætning for målsætning og herunder fremsatte forslag til ændringer i vægtning eller til nye projektindsatser indenfor den samlede ramme på 10 mio. kr. <p>Nedenfor er gengivet synspunkter fra diskussionen:</p> <p>Overordnet <u>Søren Vinding</u> efterlyste en større detaljering af budgettet med budgetbeløb for hver konkret indsats frem for kun at kunne se en samlet sum for hver enkelt målsætning. Den manglende detaljering gør det svært at vurdere rimeligheden af beløbenes størrelse. <u>Thomas Holst</u> redegjorde for udgangspunktet for budgettet. Nationalpark Mols Bjerger og Nationalpark Thy har fået bevilget 7,5 mio. kr årligt til de første 6 år. Nationalpark Vadehavet forventer dog at kunne få en større bevilling på baggrund af internationale forpligtelser, større areal og flere privatejede arealer. Det er derfor skønnet, at 10 mio. kr. er et realistisk beløb at</p>

ansøge Miljøministeriet om. I henhold til Nationalparkplanen, skal nogle projekter gennemføres indenfor de første 3 år. Det er disse projekter der er vægtet i budgettet.

Søren Vinding gav udtryk for, at vægtningen mellem projekterne ikke er rimelig, da naturen var nedprioriteret.

Søren Laursen var enig i dette synspunkt.

Personale:

Søren Vinding spurgte til dækning af formidler og projektleders løn, om de 50% dækning fra anden side var indregnet i udgiften? Thomas Holst præciserede, at formidler og projektleders løn var den reelle fulde løn, og at der sandsynligvis kan frigøres midler (50% af lønudgiften) ved en finansiering gennem projekt-deltagelse.

Klaus Melbye spurgte, hvorfor man ønskede at ansætte en formidler? Thomas Holst forklarede, at stillingen ikke er målrettet direkte formidling men derimod vil omfatte opgaver vedrørende samarbejde med Vadehavets Formidlerforum samt udvikling og koordinering af aktiviteter for et nationalparkskip, hvis det endeligt besluttes, at igangsætte projektet.

Allerede igangsatte projekter:

Anne-Marie Slaikjær manglede fortsat at se en beskrivelse af Nationalparkskibsprojektet, som Rådet har fået lovning på at få til udtalelse, og undrede sig på denne baggrund over, at projektet stod opført under "allerede igangsatte projekter".

Thomas Holst forklarede, at nogle af projekterne, såsom Vadehavets Vagerlag, Ballum Sluse og Sønderho Strandsø, allerede var igangsat, og at det udelukkende er udarbejdelsen af beskrivelsen af skibsprojektet, der er sat i gang indenfor rammerne af en arbejdsgruppe under Bestyrelsen. Et konkret forslag til projekt skal behandles på bestyrelsesmødet den 7. november, hvorefter det vil kunne forelægges Rådet til udtalelse i forbindelse med det fælles Råds- og Bestyrelsesmøde den 5. december.

Søren Vinding mente, at det vil være hensigtsmæssigt, at budgettet bliver delt op i drift og anlæg, og mente ikke, at Nationalparkskipet skal have støtte.

Mette Guldberg opfordrede til, at Rådet får et oplæg om Nationalparkskipet, inden bestyrelsen træffer den endelige beslutning om projektet.

Målsætninger:

Preben Friis-Hauge mente, at prioriteringen af

	<p>målsætning 1-3 er bekymrende, og at målsætning 5 bør opprioriteres, så man hurtigst muligt får den overordnede infrastruktur på plads.</p> <p><u>Thomas Holst</u> orienterede om, at man har forhåbninger om at kunne få et samarbejde med Arbejdsmarkedets Feriefond om midler til infrastruktur, i lighed med de 2 søster-nationalparker – Mols Bjerger og Thy – men at man ikke kunne forvente et beløb i samme størrelsesorden (30 mio.). Uanset hvilket beløb man evt. vil kunne opnå i støtte vil der være krav om medfinansiering, så det er væsentligt, at nationalparken afsætter midler til dette.</p> <p><u>Jan Gravesen</u> spurgte ind til, om man har nogen idé om, hvad det koster at anlægge stier.</p> <p><u>Søren Vinding</u> kunne fortælle, at det på Fanø have kostet 300.000 kr. pr. km grussti.</p> <p><u>Ole Andresen</u> opfordrede til at de budgetterede temamøder ikke kun skal dække natur og kulturhistoriske emner, men at de får et bredt og tværfagligt sigte.</p> <p><u>Preben Friis-Hauge</u> mente, at gæs skal ned under målsætning 11, som omtalt på Rådets møde i august.</p> <p><u>Svend Tougaard</u> gjorde opmærksom på, at nationalparken ikke skal bruge midler til noget, som staten allerede har afsat midler til.</p> <p><u>Preben Friis-Hauge</u> var ikke enig i dette synspunkt, men mente, at nationalparken godt kan bidrage til at sætte processen i gang eller kvalificere den.</p> <p><u>Søren Vinding</u> spurgte til projekter omhandlende genslyngning af åer, som der ikke var afsat midler til i budgettet og som må forventes at være omkostningstunge og langvarige.</p> <p><u>Thomas Holst</u> forklarede, at projekterne ikke umiddelbart var prioriteret til de første 2-3 år af nationalparkens virke.</p> <p><u>Ole Andresen</u> opfordrede til, at Rådet i højere grad diskuterede vægtning og prioritering af de enkelte projekter frem for at blive detaljeorienterede.</p> <p><u>Susanne Linnet</u> spurgte ind til målsætning 4, og til om ikke Kulturstyrelsen har budget til at dække denne målsætning?</p> <p><u>Mette Guldberg</u> forklarede, Kulturstyrelsens forpligtigelse udelukkende omfatter en gennemgang af de fredede bygninger, og den foreslåede indsats omhandler en tilsvarende gennemgang af de bevaringsværdige bygninger i nationalparken samt udarbejdelse af informationsmateriale.</p> <p><u>Søren Laursen</u> efterlyste i denne forbindelse, at man laver en indsats med fokus på kulturmiljøerne, hvor man</p>
--	--

ser på helhederne. Det bør prioriteres i budgettet.

Målsætning 5 og 6 er ved en fejl slået sammen beløbsmæssigt – korrekt budget er vedhæftet referatet som **bilag 2**

Søren Vinding satte spørgsmålstejn ved om Vadehavsfestival og Nationalparkdag var nødvendige. Søren Vinding mente, at budgetrammen til formidling var vægtet for højt i forhold til gennemførelse af naturprojekter.

Søren Laursen mente tværtimod, at 1,6 mio. kr. til formidling er billigt, og at der er sat for få midler af til formidling.

Der blev spurgt til, hvorfor målsætning 11 øgedes så voldsomt i 2014, og Thomas Holst forklarede, at der var taget højde for, hvis Vadehavet blev udpeget til Verdensnaturarv, og der derfor skulle være plads til, at nationalparken kunne bidrage til en udvikling af særlige informationstiltag i denne forbindelse.

Klaus Melbye bad om en uddybning af, hvad der flere steder i budgetudkastet var ment med "udarbejdelse af planer eller forvaltningsplaner". Disse begreber havde for ham en karakter af noget bindende og myndighedsbetonet.

Thomas Holst forklarede, at der ikke var tale om myndighedsbetonede planer, men om udarbejdelse af redskaber til vurdering og planlægning af nationalparkens indsats.

Ole Andresen mente, at oprettelse af netværk og afholdelse af ekskursioner under målsætning 10 var for lavt prioriteret, og at det er vigtigt med lokale initiativer.

Thomas Holst nævnte, at bestyrelsen på sit seneste møde bl.a. havde drøftet, om der ikke bør afsættes en pulje til at understøtte lokale initiativer og eksempelvis understøtte LAG-midler. I givet fald vil der være mulighed for at tage midler til dette formål fra de endnu ikke allokerede midler nævnt under "Projektstøtte".

Svend Tougaard ønskede græsning prioriteret.

Anne-Marie Slaikjær ville gerne vide, hvad den videre proces er og om Rådet vil få yderligere mulighed for at yde indflydelse på budgettet.

Thomas Holst forklarede, at bestyrelsen forventer at lave endeligt udkast til budget på deres næste møde den 7. november. Dette udkast skal beslattes endeligt på det fælles Råds- og Bestyrelsesmøde den 5. december, hvor der evt. kan blive tale om endelige tilpasninger. Bevillingsanmodning sendes efter mødet den 5. december til Miljøministeriet. Det forventes, at der

	<p>foreligger svar fra Miljøministeriet inden for de første måneder af 2013.</p> <p><u>Erling Krogh</u> tilkendegav, at han ikke mente, at Rådet vil kunne blive enig, men at alle havde haft mulighed for at give deres mening til kende.</p> <p><u>Preben Friis-Hauge</u> mente, at erhverv, natur og formidling var dækket i budgettet</p> <p><u>Søren Laursen</u> gjorde igen opmærksom på at kulturmiljøerne manglede.</p> <p><u>Ole Andresen</u> havde en opfattelse af, at nogle i bestyrelsen ser skibet som en stor del af formidlingen.</p> <p>Afsluttende opsummering:</p> <p><u>Rådet</u> var optaget af vægningen mellem målsætningerne og var enige om, at følgende bør fremlægges for bestyrelsen:</p> <ul style="list-style-type: none">• Nationalparkrådet ønsker skibsprojektet til udtalelse• Vægtning af målsætning 1-3 skal ses i forhold til bl.a. målsætning 5 og 8 <p>Rådet pegede ikke umiddelbart på nogen "Fyrtårnsprojekter"</p>
Dagsorden pkt.:	8. Eventuelt
Referat:	Mette Guldborg orienterede om, at næste møde er fællesmøde/julefrokost på Klægager den 5. december. Her forventede Mette, at der vil foreligge en mødeplan for Bestyrelse og Råd. Mette opfordrede til, at man på første møde i 2013 bør behandle emnet mødeafholdelse, og herunder se på om formen skal ændres, og om udformningen af referater skal være anderledes.